

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård

Göran Eriksson
063-146272

Beslut

Datum
2006-05-15

Dnr (anges vid skriftväxling)
511-3725-05

Beslut för bildande av Stensjöns naturreservat

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn:	Stensjön
Kommun:	Strömsund
Län:	Jämtland
Sitecode enligt N 2000:	SE 0720439
Lägesbeskrivning:	Området är beläget cirka 17 km NV om Norråker och 5 km SO om Svansele by.

Foto: Göran Eriksson

Församling:	Ströms och Frostviken
Vägartan:	22F Risbäck
Koordinater:	1473058/7152501
Markägare:	SCA
Fastigheter:	Del av Strömsund Svansele 1:5 och Strömsund Bastunäsfjäll 1:3
Areal:	1608 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Beslut	2
Syfte	3
Bakgrund (<i>beskrivning av naturreservatet</i>).....	3
Motivering (<i>motiv till skydd och prioriterade naturvärden</i>).....	4
Hotbild	5
Natura 2000	5
Skötsel och Förvaltning	5
Ärendets beredning	5
Inskränkningar och föreskrifter	6
Föreskrifternas ikraftträdande	8
Brand	8
Jakt	8
Yttrande från remissinstanser	9
Hur man överklagar	9

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Stensjön som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatet har den avgränsning som framgår av heldragen linje på bifogad karta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatets namn skall vara **Stensjön**

Syfte

Syftet med naturreservatet Stensjön är att bevara de värdefulla livsmiljöerna *Västlig taiga* (9010) och *Fattiga intermediära kärr* (7140) enligt EU:s naturtypsklassificering samt de typiska växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd. Med detta avses att det finns och kommer att fortsätta finnas en tillräcklig stor livsmiljö för att arternas populationer skall bibehållas på lång sikt, speciellt med avseende på de enligt EU:s artdirektiv utpekade arterna järpe, spillkråka, tjäder samt tretåig hackspett.

Även andra för området förekommande typer och livsmiljöer som är lämpliga indikatorer på reservatets bevarandestatus skall inom ramen för naturliga processer och successioner ha gynnsamt tillstånd. I området är för närvarande 20 rödlistade arter funna. Merparten av dessa rödlistade arter är knutna till död ved av företrädesvis tall och gran. Strukturer som död ved men även gamla och döende träd av dessa trädslag skall därför kontinuerligt förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten skall kunna bedrivas i hela reservatet.

Bakgrund

Beskrivning av naturreservatet

Området är beläget ca 17 km NV om Norråker och cirka 5 km SO om Svansele by i Strömsunds kommun.

Berggrunden består av fältspatsandsten och merparten av jordarten utgörs av grusig eller svallad morän. Den ingående våtmarkstypen utgörs av fattiga intermediära kärr. Vegetationen i kärren domineras av olika starrarter och halvgräs som tex trådstarr, flaskstarr, tuvsäv och på en del håll dvärgbjörk. Naturgeografiskt tillhör området förfjällsregionen och karaktäriseras av en hög myrprocent och relativt glesa skogar med i huvudsak gran. Merparten av de ingående myrarna är små och ofta av karaktären sluttningsmyrar. Tallen är mer vanlig längs myrkanter. Mer eller mindre rena tallbestånd finns dock utmed norra delen av området. Skogen ingår inte inom området för fjällnära skog men har ofta karaktären av en sådan skog. Fullslutna, högväxta bestånd finns i mycket begränsad omfattning och då främst i områdets sydvästra och nordöstra delar och merparten av skogen består av gles och luckig granskog med relativt låga virkesvolym. Vegetationen domineras i allmänhet av frisk blåbärsgranskog men i rikare delar utmed bäckar och vissa fuktsvackor finns även nordisk stormhatt, tolt, brudborste, älggräs m fl.

Åldersmässigt är skogen förhållandevis gammal och har en medelålder på 160 år med ett fåtal bestånd upp till 250 år gamla. Lövandelen är i allmänhet låg och når ej över 5 procent av virkesförråden men inom vissa delar är björkandelen runt 10-15 procent av virkesvolymen. Objektet ingår som en utlöpare av Stensjöfjällets västligaste sluttning. Höjdnivåerna i området sträcker sig mellan 490 meter över havet från lägsta punkt vid Stensjön till områdets högsta punkt med 610 meter över havet i anslutning till Fånbergets topp.

Söder om Stensjön breder ett större skogs- och myrkomplex ut sig. Runt myrkanterna och där blockrik terräng förekommer dominerar tallen. Ett stort antal av dessa tallar är gamla

och vidkroniga med ibland besynnerliga grenformer, förmodligen över 400 år gamla. Mellanliggande partier domineras av äldre gran, ibland rikligt förekommande med hänglav. Den rikliga förekomsten av äldre vidkronig, lågväxt gammal tall, ett flertal vackert belägna tjärnar samt lågarika granbestånd ger denna del en anslående karaktär av orördhet och gör området unikt för länet.

Brandspår är i allmänhet ovanliga men det förekommer kolade stubbar och lågor här och var som tyder på tidigare bränder. Dock är levande tall med brandljud ovanliga. Skogen är tidigare dimensionsavverkad av både tall och gran och här och var finns lumpade stammar kvarlämnade.

Utloppet vid Stensjöns västra del utgörs av den vackert vindlande Stensjöbäcken som bitvis är bäveruppdämd. Angreppen och bäverfällan av asp, björk och sälg är utmed vissa delar av Stensjöbäcken påfallande frekventa.

Motivering

Motiv till skydd och prioriterade naturvärden

Skogsbrukets effekter på biologisk mångfald har ofta en långsiktig verkan, där effekterna av tidigare åtgärder, t.ex. dimensionsavverkning, brandbekämpning, föryngringsavverkning och markavvattningsverksamhet sannolikt medför effekter över en eller flera skogliga omloppstider. Den pågående fragmenteringen av skogsmark med omfattande skogsavverkningar har bidragit till en reducering av viktiga livsmiljöer för skogens växt och djurliv. Framför allt finns en stor risk att isolerade mindre naturskogsområden på sikt har sämre möjligheter att behålla sina naturvärden. Genom reservatsbildning bidrar därför detta 1618 hektar stora skogsområde avsevärt till ett bibehållande av en del av regionens biologiska mångfald.

Naturvärdena grundar sig främst på objektets storlek med en variation av strukturellt värdefull skog, myr och vackert belägna tjärnar. Påverkansgraden är ringa med spår efter dimensionsavverkningar från tidigt 1900-tal. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort zoologiskt värde genom den äldre skogens speciella livsmiljö för främst fågelfauna och vedlevande insekter. Objektets läge i landskapet är ytterligare ett motiv för formellt skydd. Ytterligare skyddsvärd skog är funnen i närheten där planer för reservatsbildning finns och området gränsar dessutom till det 31600 hektar stora naturreservatet Jougdadalen.

Mängden död ved varierar kraftigt och stående och liggande död ved av gran förekommer rikligast i de mer välslutna bestånden med de högsta virkesvolymerna. Sådana bestånd förekommer främst i områdets nordöstra och sydvästra delar. Fläckvis är det även gott om toppbrottsgran. Området är frekvent besökt av björn och björnpillningar är rikligt förekommande.

I området är för närvarande hittills 20 rödlistade arter funna. Några exempel på funna rödlistade arter är ett flertal fynd av de normalt förekommande gammelskogsarterna ostticka *Skeletocutis tschulymica*, lappticka *Amylocystis lapponica*, rosenticka *Fomitopsis rosea*, harticka *Inonotus leporinus*, rynkskinn *Phlebia centrifuga* och stjärntagging *Asterodon ferruginosus*. I höjdlägen förekommer även taigaskinn *Laurila sulcata* på företrädesvis grova förrötade granlågor. Rödbrun blekspik *Sclerophora*

coniophaea är vanlig på grövre barkfläktade björkhögstubbar och läderlappslav *Collema nigrescens* på ett flertal av områdets äldre aspar. På gamla och döda fruktkroppar av

granticka växer grantickeporing *Skeletocutis chrysella*. I området förekommer dessutom den starkt hotade hängtickan *Oligoporus cerifluus*.

I reservatet finns den prioriterade naturtypen **Västlig taiga (9010) och Fattiga intermediära kärr (7140)** enligt EU:s habitatdirektiv och området är ett bidrag till det europeiska nätverket "Natura 2000". Objektet omfattas därför av MB 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20 §§. Länsstyrelsen har därmed ett ansvar enligt detta direktiv att säkerställa att gynnsamt tillstånd bibehålls eller återställs för utpekade livsmiljöer och arter. Karaktärsarter för den *Västliga taigan* är tjäder, järpe, tretåig hackspett och spillkråka. Samtliga dessa finns förtecknade i EU:s fågeldirektiv och förekommer i området.

Området har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets naturkvaliteter endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som kan påverka mark, flora och fauna.

Hotbild

Markanvändningen är betydande i denna del av regionen och andelen äldre naturskog minskar dramatiskt. För växt- och djurlivet viktiga strukturer reduceras därför drastiskt genom dagens rationella skogsbruk. En fortsatt fragmentering av denna typ av naturskog innebär därför ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Natura 2000

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området.

Arealerna är endast en preliminär uppskattning.

- ◆ Västlig taiga (9010, prioriterad naturtyp) 400 ha
- ◆ Fattiga och intermediära kärr (7140) 500 ha

Ingående arter enligt EU: s artdirektiv/annex 1: A 104 *Bonasia bonasia* Järpe, A 108 *Tetrao urogallus* Tjäder, A 241 *Picoides tridactylus* Tretåig hackspett, A 236 *Dryocopus martius* Spillkråka

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Ärendets beredning

Området Stensjön uppmärksammades under SCA:s nyckelbiotopsinventering 1998. Då avgränsades ett flertal nyckelbiotoper inom området. Den stora ansamlingen nyckelbiotoper bidrog till att länsstyrelsen fältinventerade området under år 2000 och ett kompletterande återbesök gjordes under år 2002. Objektet har av Länsstyrelsen

föreslagits som naturreservat och att även ingå i nätverket Natura 2000 (EU:s nätverk av skyddsvärda områden). Värdering av skogen har utförts av Svefa AB under år 2003.

Foto: Göran Eriksson

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5,6 och 30§§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Uppföra helt ny byggnad.
2. Anlägga väg eller parkeringsplats.
3. Anlägga radiomast, luft- eller markledning.
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus eller torv.
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa.
6. Dika, dämna eller vidta vattenreglering.
7. Fälla växande eller döda träd, ta bort eller upparbeta vindfällan/död ved eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
8. Plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter.
9. Framföra motordrivet fordon i terräng.

10. Upplåta området för militär verksamhet eller idrottstävling.
11. Placera ut saltstenar i anslutning till källor.

Ovan angivna inskränkningar under A skall inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren att utföra den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

1. Sprida ut kalk på land eller vatten
2. Uppföra nya älgstorn
3. Anlägga skoterled

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. Utmärkning och information om reservatet
2. Anläggande av parkeringsplats, vandringsleder, eldplatser och vindskydd samt uppsättning av informationstavlor på platser som anges i fastställd skötselplan.
3. Undersökningar av markslag, växt- och djursamhällen samt specifikt utpekade arter enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan.
4. Skogliga åtgärder enligt skötselplan för att bibehålla eller utveckla områdets naturvärden

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Elda, förutom på särskilt angivna platser
2. Fånga, störa eller skada däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, liksom att skada deras bo och lekplatser eller samla ägg
3. Klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m
4. Göra åverkan på mark, block eller växtlighet.
5. Fälla levande eller stående döda träd samt upparbeta liggande död ved i syfte att elda.
6. Plocka och samla in naturprodukter (vedsvampar, lavar och mossor) med undantag för bär och matsvamp
7. Insamla evertebrater, t.ex. skalbaggar och landmollusker
8. Framföra motordrivet fordon i terräng inom hela området.
9. Snitsla spår, anordna orienteringskontroller eller anordna tävlingar
10. Anlägga skoterled

Punkt C2 utgör inget hinder för utövande av jakt. Punkt C8 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg. Terrängfordon med lågt marktryck bör användas och lämpliga körstråk för uttransport väljs så att minsta möjliga markpåverkan sker.

I samband med naturvetenskapliga undersökningar i syfte att följa upp bevarandestatusen enligt EU:s habitatdirektiv kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap, 30 § MB träder ikraft tre veckor efter det att de utkommit från trycket i länets författningssamling

Brand

Skogen runt Stensjön uppvisar brandspår efter tidigare bränder. Den nuvarande dominansen av gran och frånvaron av lämpliga brandgränser motiverar dock inte sådana skötselåtgärder. Området är dock olämpligt att naturvårdsbränna på grund av frånvaro av naturliga brandgränser. Uppkommer spontan brand i reservatet skall omedelbara släckningsåtgärder utföras för att förhindra att befintliga naturvärden går till spillo men även för att begränsa risken för eldens spridning till omgivande markägares skogsfastigheter.

För att åtgärda släckningsinsatser om en spontan brand skulle uppstå skall en släcknings- och bränningsplan ha upprättats av förvaltaren i ett tidigt skede i samråd med den lokala räddningstjänsten. Förvaltaren ansvarar dock för att en sådan bränningsplan utarbetas med lämplig kartsnitt och med brandekologiskt väl underbyggda rekommendationer angående begränsningslinjer, släckningsmetoder, kritiska geografiska lägen med mera.

Vid spontan uppkommen brand i reservatet bör dock kommunens räddningschef så snabbt som möjligt kontakta ansvariga på länsstyrelsens naturvårdsfunktion för samråd i släckningsarbetet.

Jakt

Under pågående jakt i reservatet skall jakträttsinnehavaren följa gällande lagar och förordningar rörande jakt samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter.

Enligt 27§ verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning över de föreskrifter som riktar sig mot allmänheten vid bland annat naturreservatsbildning. Länsstyrelsen finner att de aktuella föreskrifterna endast innebär en marginell begränsning för allmänheten.

Yttrande från remissinstanser

Länsstyrelsen eftersträvar så stor delaktighet och förankring som möjligt inför reservatsbildning. Strömsunds kommun, Skogsstyrelsen samt markägare är bland de remissinstanser som svarat på utsänt *förslag till beslut* och inte haft något att erinra.

Kungörelsedelgivning skall ske enligt 17 § delgivningslagen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (bilaga 5).

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad även kulturmiljöfunktionen, jurist Jon Paulsson, funktionschef Håkan Attergaard samt länsarkitekt Harry Westermark deltagit.

Maggi Mikaelsson
Landshövding

Göran Eriksson
Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Beslutslista
2. Översiktskarta
3. Skötselplan

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård

4. Skötselplankarta
5. Hur man överklagar

Sändlista

SCA Box 487, 83126 Östersund

Skogsvårdsstyrelsen, Mellannorrland, Skedom, 881 92 Sollefteå

Skogsvårdsstyrelsen, Storgatan 14, 833 35 Strömsund

Strömsunds kommun, Storgatan 15, Box 500, 833 24 Strömsund

Lantmäterimyndigheten Jämtlands län, Östersundskontoret

Svansle jaktlag, Harald Forsberg, Bredgård 5163, 83395 Strömsund

Statens Naturvårdsverk, 106 48 Stockholm (3 ex)

Boverket, Box 534, 371 23 Kalskrona

Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala

Vägverket, Region Mitt, Box 186, 871 24 Härnösand

Jämtland-Härjedalens naturvårdsförbund, Vike 1735, 835 91 Krokomb

Östersundsposten, Box 124, 83 122 Östersund

Länstidningen, 831 89 Östersund

Naturvård (5 ex)